

wedding custom of the Tsetswe near Mašašane's

ser.

374(8)

M.E. Ledwaba. PPR

K34/11

1
3

1

(O-1b)

Lenyalô le kxoroxô t̄sa ngwet̄si

Xe lesoxana le nyala mosadi xo bitswa babô ka moka le metswallê yohle. Xwa thwe re dut̄se re kitakita xa semangmang. re kxopêla sexô sa meetse, 'mme ba re file, byale ba re re nyaka moxôlô (dikxomo).

Byale ke xôna di tla balwa ka mebala ya t̄ôna xomme xwa nyakwa batho (bakxônyane) bao ba yaxo xo nywala, mme xwa lla mekxôši xwa thwe "iiiiuuu Axe Dithamaxa-di mehlahla bana ba pôô e kxwadi. Le tlê nayê."

2

Byale Mmaditsela o šetše a ba boditše ba boxweng le bôna ba šetše ba eme manthlothloro xo selê xa kxakxametše. Di tla re di sa re "roto" ka mmotwana xoba ka thabana, ya x kixerexa thaka ya thsadi xo rwaleletše dithupa le mašaša motho ê mokxoši têê têê, xw' uwô uwôô, di se tsene mexwapana ye ya ntane," xomme bakxônyane le bôna bê "thêthê mmoye xwa kxaixa moretlwa, ba di kxarametša ka maatla xore di tsênenê, xomme e tee xe ya re sa re "takala" ke mphêla di a leswa t̄sa tsêna ka moka byale bakxônyane ba išwa ka xaê xo rongwa motho šakeng xo tlo di bala xa di šetše di bexilwe ka molomo. Byale xe di badilwe le mphaka, bakxônyane ba a hlabo, xo t̄swa mmexô wa bôna. Xwa apewa dijô ba thôma ka xo ba solêla makakwana a manyane kudu, mme ba a ja ka t̄sa-ka-teng, badutše maxoxong ba hlapišwa ka meetše a bothithô.

3

Byale ka moraxo bakxônyane ba kxopêla ditsela ba boêla xaê. Ka moraxo ba bo lesoxana ba yo kxopêla mosadi ba xapa kxomo. Xe xo fihlwa xo thwe re romilwe ke ba xa mokêtê xo tla xo kxopêla mosadi, byale le bôna ba tla bitšana ka metswallê ba tla ba rêra ba thšêlana t̄ôna mafelong di išwa selepeng (Papaxwe) mme yêna a ahlolka ka xore: Aowa "Le nkxahlile taba t̄sa Lena di a kwala mosadi ke wa Lena re Le neile yêna." Byale xo tla dirwa mabyalwa a makikinki xwa hlabya dikxomo t̄sa apewa ka pitša tše di kxolo xwa thwe: "kiti-kiti-kiti" nama t̄sa jêlwa kuwa le kuwa. Kosasa dikxadi le metswallê yohle e a t̄swa xo

ser 374

tlo laya ngwetsi. Xe ngwetsi e laiwa, e dutše lexoxong e tlotše letsoko e apere lexabe la yôna.

4 Xomme ngwetsi ya kxothatswa xa-xolo kamo e swanetsexo xo swara ba boxadi le monna wa xaxwe ka xôna, mme ba nthša dimphô tša bôna mongwê le mongwê ka mo a ikwaxo ka xôna. Byale xe ba feditše xo laya ngwetsi xo a tloxwa thapamana xo kxethilwe dikxadi di iša ngwetsi boxadi. Le xôna fao ba tla humana xo se botse xo se bothakxa kxankxana e ja bolôkô, e le iiuu iiuu kamo le kamo. Xo thwe "Mma o tlide re tla ja mathume." Xe ba fihla le ngwetsi kxadi yeo e rwelexo lešapêlô la ngwetsi e êma pele mo sorong, mme ba boxadi ba nthša kxomo ya xo tsenthša ngwetsi ka xaê. Xe ba fihla ba alêlwa maxoxo ba dula lapeng ba ba dumediša le dikobô le dithwala tša išwa ka ntlong.

5 Xo tloxa tšatsi lela dikxomo di tšwaxo ngwetsi ye xa e bolediše le o tee wa boxadi, fêla o mongwê le o mongwê o swanetše xo mmula molomo ka mphô. Byale mohlang a xoroxa ke tšatsi leo ba tlang xo mmula molomo ka bontši.

Xe xo seno xo lewa mokete xapê ngwetsi e a laiwa mang le mang a ipolêla ka mo yêna a lexo motswalô le yêna. Ka moka xa bôna ba dutše ba nthša dimphô tša bôna, xo hlabya mekxoši xo re: "uwoo uwoo". Mošimane a re xo tšeа maxanxane a phêpêla a ya kamo le kamo.

Byale xe dikxadi di a bitswa xo tlo thea leina la mmabôna xomme xwa thwe ke mmaxwe Kokêtê ."

Byale ka moraxo xa matsatši a se makae ngwetsi xo rérwa xore e swanetše xo buša dinaô.

6 Xo dirwa boxôbê bya mphsi. Bôna boø dirwa ke mathari le bakekolo ba a tla. Ba thôma ka xo xaila mphsi ye ya bediswa, xe e betše ba bitšwa xapê xo tlo apea, mme ya ba thabô le le xolo kudu ba tlala ba rêtana ka dirêtô tša bôna. Byale xe bo botšwitše ba a bo sola ka dibyana mme byo bongwê ka serotwaneng byo bo bitšwaxo "boxôbê bya ngwana."

Ke byôna byo bo yaxo le ngwetsi xa xayô. Xo tla kxêthwa babô bao ba swanetsexo xa iša ngwetsi xaê mme ba sepela le yêna.

Xe ba fihla ba a lothša ka xo re: "Re lothša xo ba xa mokêtê"

ser. 374

ba bolêla xore ba tlisitše ngwana ba romilwe. Ba xabo ngwetši
le bôna ba a bitšana ba di thsêlana tša leboxwa ya ba "matswenya."

7 Xosasa xo tsebiswa batho ba motse xore xo tilo lewa
boxôbê bya ngwana. Byale xe ba kxobokane ba nthša thari
la boxale xo sêxa xôbê byo, mme ba nthša le bya baêng,
dikekolo, dikxalabyê banyana le bya masoxana.

Pele xa xe ba thôma xo ja lethari le tla hlaba leketso
ka mphaka la tlala le lapa xomme monna wa boxale a tšwê a bo
hlomole a bo jê xo re mekxôši "uwoo uwoo" byale batho ba ka
thôma xo bo ja.

Le mohla ngwetši e boêla boxadi xo dirwa byalo. Ba xabo
le bôna ba apea boxôbê bya ngwana xwa rongwa batho ba iša
ngwêtsi boxadi. Ba fihla ba dira mokete o byalo ka wa maabane.

"Seseuwe sa mosela seripa"

END, S. 374